

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ НАСТУПНОСТІ В РОБОТІ ДИТЯЧИХ ОЗДОРОВЧИХ ТАБОРІВ ТА ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Кольцова О.С.

Херсонський державний університет

Актуальність. Аналіз сучасного стану життя у країні вказує на погіршення умов існування, масову комп'ютеризацію та її негативний вплив через пропагування насильства, що сприяє розвитку соціальної пасивності молоді та руйнування її моральних цінностей. У той же час, динамічне сьогодення ставить дуже високі вимоги до особистісного розвитку підростаючого покоління. Отже, процеси трансформації суспільства загострили проблему соціальної та індивідуальної адаптації дітей та підлітків до швидкоплинних умов життя й зумовили активізацію соціальних інститутів для вирішення одного з таких важливих освітніх завдань, як формування моральної особистості та її життєвої компетентності.

Особливе місце серед позашкільних навчальних закладів займають дитячі оздоровчі табори. Беручи участь у житті табору, діти навчаються самостійно приймати рішення, бути активними громадянами України [1]. Зростання соціальної ролі особистості, актуальність тенденції гуманізації та демократизації суспільства зумовлюють необхідність використання надбань педагогічної науки в практиці дитячих оздоровчих таборів та інститут громадянського суспільства.

Методологічну основу нашого дослідження склали роботи В. Пимова, Л. Пундик, Н. Трофимюк, О. Газман, В. Матвеев, Є. Коваленко, В. Оржеховська.

Мета дослідження – дослідити можливість реалізації принципу наступності в роботі дитячих оздоровчих таборів та інститутів громадянського суспільства.

Результати дослідження. Під принципом наступності В. Сластьонін розуміє побудову певної системи й послідовності в вихованні, тому що певні складні завдання не можуть бути вирішені у короткочасний термін [2, с. 162]. Отже, в нашому випадку, принцип наступності відображає зв'язок між різними етапами виховання та можливість використання набутих в дитячому оздоровчому таборі знань та навичок поведінки в нових умовах.

Ми вважаємо, що реалізація принципу наступності в роботі дитячих оздоровчих таборів та інших закладів освіти та виховання є важливою умовою підвищення ефективності виховної роботи.

О. Лисовець у праці «Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України» наголошує, що вони мають достатній потенціал, щоб забезпечити соціальне становлення особистості, залучаючи її до суспільно-корисних справ, формують активну життєву позицію, задовольняючи інтереси особистості, і сприяють її подальшому розвитку. Інакше кажучи, сучасні громадські організації здатні впливати на формування особистості, бути суб'єктом виховання та соціалізації підростаючого покоління [3].

За результатами моніторингу місць проживання дітей, що відпочивали в ДОТ «Чайка», нами було виявлено 76 осіб з м. Херсона. Саме вони склали експериментальну групу з метою перевірки ефективності використання набутих умінь та навичок поза межами оздоровчого табору. Контрольну групу склали учні 6-8 класів загальноосвітніх шкіл №52, №48 та №32 м. Херсона (62 учня).

За результатами спостереження, з 76 осіб експериментальної групи 62 дитини продовжили соціально-активне життя, а саме:

- 22 особи, що складає 28,95%, продовжили співпрацю з міською молодіжною громадською організацією «Я валяюсь!», де мали можливість працювати в напрямі реалізації свого творчого потенціалу в Херсонській відкритій ліги КВН;

- 18 осіб, що складає 23,68%, продовжили співпрацю з міською молодіжною громадською організацією «Клуб активного відпочинку «Адреналін», де мали можливість працювати в напрямі активних видів відпочинку, здорового способу життя, популяризації видів спорту тощо;

- 10 осіб, що складає 13,16%, продовжили співпрацю з міською молодіжною громадською організацією «Естрадно-циркова школа «Jin-Roh», де мають можливість змогу працювати в напрямі активних видів відпочинку, здорового способу життя, популяризації видів спорту тощо;

- 6 осіб, а саме 7,89%, продовжили співпрацю з Центром молодіжних ініціатив «Тотем», де можуть виявляти себе в плануванні та організації соціальних заходів різних напрямів;

- 6 осіб, а саме 7,89%, приєдналися до молодіжної організації «Креативна молодь», де мають можливість узяти участь в організації масових флеш-мобів та соціальних акцій;

- 14 осіб, що складає 18,43%, не виявили активності та залишилися пасивними стосовно громадського життя й соціальних ініціатив.

Зазначимо, що з 62 осіб експериментальної групи, 24 дитини (38,7%) почали брати участь у шкільному самоврядуванні.

З метою розвитку системи виховання, спрямованої на духовно-моральний розвиток особистості, профілактику девіантної поведінки; попередження та подолання шкідливих звичок; сприяння створенню й розвитку дитячих і молодіжних громадських організацій як осередків самореалізації особистості було створено спільний соціальний проект «Недитячі забавки» (автор проекту ХММГО «Я валяюсь!»), співорганізатори проекту ХММГО «Клуб активного відпочинку «Адреналін» та «Естрадно-циркова школа «Jin-Roh»; партнери проекту: Центр молодіжних ініціатив «Тотем» та творчі школи і колективи міста Херсона).

Метою презентованого проекту є створення умов для реалізації принципу наступності в роботі дитячих оздоровчих таборів та інститутів громадянського суспільства, що спирається на загальнолюдські цінності,

забезпечується за допомогою оптимального поєднання форм організації роботи та співпраці з органами учнівського самоврядування, громадськими організаціями тощо.

Отже, у процесі реалізації проекту «Недитячі забавки» основна увага акцентується на таких аспектах: сприяння засвоєнню загальнолюдських цінностей; розвиток творчої, соціально активної особистості; набуття вмінь та навичок організації та самореалізації.

Відповідно до мети, зміст заходів проекту був зумовлений його напрямками та спрямований на виховання ціннісних орієнтацій: ставлення до людей, мистецтва, суспільства і держави, природи, праці, до себе.

З метою аналізу стану досліджуваної проблеми реалізації принципу наступності в післятабірний період за допомогою проекту «Недитячі забавки», нами було організовано та реалізовано виховні заходи, проведені у процесі позаурочної та позакласної діяльності, позашкільної освіти, роботи органів учнівського самоврядування, взаємодії з громадськими організаціями, державними установами.

Зазначимо, що додатково, з метою популяризації проекту була організована постійно діюча Школа КВН, Школа аніматорів та проводилися виховні класні години в загальноосвітніх школах у межах педагогічної практики студентів 4 та 5 курсів Херсонського державного університету: «Я і моя родина», «Світ моїх захоплень», «Здоровий спосіб життя», «Духовне та фізичне виховання», «Про шкідливі звички», «Уміння бути самим собою», «Я» на арені суспільного життя», «Турбота: діти допомагають дітям», «Разом нас багато», «Милосердя в нашому житті», «Подарунки власноруч», «Наші захоплення» тощо.

З метою перевірки активності учнів контрольної та експериментальної груп у виховних заходах та суспільному житті, нами було проаналізовано відсотковий розподіл позицій щодо їх участі в заходах (табл. 1). Під активною позицією ми розуміємо безпосередню участь учнів в організації та

проведенні заходів, під пасивною – участь учнів у заходах у якості глядачів або групи підтримки.

Таблиця 1.

Розподіл позицій учнів під час участі у виховних заходах

Позиція учня	Контрольна група				Експериментальна група			
	Заходи ЗОШ		Міські заходи		Заходи ЗОШ		Міські заходи	
	п	%	п	%	п	%	п	%
Активна	12	19,4	6	9,7	46	74,2	32	51,6
Пасивна	50	80,6	18	29,0	16	25,8	21	33,9
Не беру участь	-	-	38	61,3	-	-	9	14,5

Таблиця 1 засвідчує, що учні експериментальної групи виявляють достатньо велику активність у виховних заходах, а саме 74,2% учнів займають активну позицію учасників заходів у загальноосвітній школі та 51,6% у місцевих заходах. У пасивній позиції учасників виховних заходів у загальноосвітній школі перебувають 25,8% та 33,9% у місцевих заходах. Відповідно до отриманих результатів робимо висновок, що лише 14,5% експериментальної групи взагалі не беруть участі в місцевих заходах, щодо даної позиції відповідно до загальноосвітніх шкіл, то тут таких учнів не спостерігалось.

Аналізуючи відсоток участі у виховних заходах учнів контрольної групи (табл. 1), розуміємо, що вони виявляють значно меншу активність, за учнів експериментальної групи, а саме лише 19,4% учнів активно беруть участь у заходах у загальноосвітній школі та 9,7% у місцевих заходах. Стосовно пасивної позиції учасників виховних заходів результати розподілилися таким чином: у загальноосвітній школі пасивну позицію займають 80,6% та 29,0% у місцевих заходах. Отримані результати свідчать, що 61,3% контрольної групи взагалі не цікавляться місцевими виховними заходами, щодо цієї позиції відповідно до загальноосвітніх шкіл, то тут таких учнів також не спостерігалось.

Висновки. Результати контрольної та експериментальної груп, показали, що учні, які відпочивали в дитячому оздоровчому таборі виявляють вищий рівень соціальної активності, про що свідчить участь у виховних соціальних та благодійних заходах, що потребують прояву моральних якостей особистості. Це можна пояснити тим, що виховний простір дитячого оздоровчого табору реалізовувався в наступних напрямках: *соціальний* – нагромадження досвіду участі у громадському житті; *комунікативний* – уміння жити в колективі, бути в злагоді з самим собою; *розвивальний* – розвиток пізнавальної активності дітей; *дозвілєвий* – виховання культури вільного часу. Дані функції, впровадженні в систему виховних заходів у межах соціального проекту «Недитячі забавки», що концептуально охоплює різні напрями: моральне виховання, соціальна спрямованість, екологічні проблеми, підвищення рухової активності, формування здорового стилю життя та інше.

Література.

1. Енин А. В. Настольная книга вожатого лагеря отдыха. / А. В. Енин. – Х. : «Основа», 2008. – 138, [6] с. – (Серия «Настольная книга»).
2. Слостенин В. А. Педагогика : учеб. пособие для вузов / В. А. Слостенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов / [Под ред. В. А. Слостенина]. – 3-е изд. – М. : Академия, 2008. – 567 с.
3. Лісовець О. В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України: навч. посіб. / О. В. Лісовець. – К. : ВЦ «Академія», 2011. – 256 с.